

Indberetning nr. 3 / 2008

Emner:

- *Forslag til finanslov for 2008 med et overskud på 53 mio. kr.*
- *Færøernes Landsbank forudser mindre økonomisk vækst i 2008 og vurderer, at det de kommende år vil være vanskeligt at opnå balance eller overskud på de offentlige finanser*
- *Problemer for fiskerierhvervet til lands og til vands: Faroe Seafood har akut behov for kapitaltilførsel, og dele af fiskerflåden har problemer med de høje oliepriser*
- *SEV investerer 1,6 mia. kr. over de kommende 10 år, som bl.a. skal øge andelen af vedvarende energi*
- *Flere frivillige kommunesammenlægninger er på vej, så man kommer ned på 32 kommuner i 2009, men Færøernes Økonomiske Råd taler for en kommunalreform og 4-7 kommuner*
- *Islandsk økonom er skeptisk overfor et færøsk finanstillsyn*
- *Endnu en prøveboring efter olie uden spor af kulbrinter*
- *Landsstyremedlemmer tilbageholdende med at afgive oplysninger om deres ægtefællers økonomiske forhold m.v.*
- *Ny markedsføringslov vedtaget med bestemmelse om, at reklamer rettet mod færøske brugere skal være på færøsk*
- *Nordens Hus på Færøerne 25 år*

Forslag til finanslov for 2008

Da lagmanden den 7. december 2007 udskrev valg til Lagtinget til afholdelse den 19. januar 2008, bortfaldt finanslovsforslaget for 2008 og en midlertidig bevillingslov blev vedtaget af Lagtinget.

Den nye landsstyrekoalition har i ca. 3 måneder arbejdet med et nyt forslag til finanslov for 2008, og landsstyremanden for finansanliggender, Karsten Hansen, fremsatte den 22. april 2008 forslag til finanslov for 2008. Forslaget var til 1. behandling i Lagtinget den 29. april 2008.

Finanslovsforslaget 2008 budgetterer med indtægter på 4.357 mio. kr. og udgifter på 4.304 mio. kr., og således et overskud for landskassen i 2008 på 53 mio. kr. Landskasseregnskabet for 2007 forventes til sammenligning at udvise et overskud på ca. 150 mio. kr. Ved sin tiltræden udtalte Karsten Hansen, at overskuddet på det kommende finanslovsforslag ikke burde være under 200 mio. kr., og gerne op imod 300 mio. kr., set i lyset af de gode økonomiske tider på Færøerne, men siden er forventningerne til den økonomiske vækst justeret i nedadgående retning, jf. også afsnittet om Landsbankens økonomiske redegørelse senere i denne indberetning.

På indtægtssiden opererer finanslovsforslaget 2008 med en stigning på 3,6 pct. i forhold til regnskabet for 2007, mens udgifterne er budgetteret til at stige med 6,4 pct.

Ved fremskrivningen af indtægterne fra den almindelige landsskat er der forudsat en nominel økonomisk vækst på 5 pct. for 2008, som via øgede lønudbetalinger medfører øgede skatteindtægter, der dog i vid udstrækning modsvares af skattelettelserne vedtaget under det foregående landsstyre.

Af nye initiativer på indtægtssiden vil man bl.a. til at opkræve bidraget til sygekassen og TV- og Radiolicensen over den progressive landsskat. Det er desuden landsstyrets plan at lægge højere afgifter på sukkervarer, cigaretter og sodavand, samt at rejsende til Færøerne ikke længere skal kunne indføre toldfrie tobaksvarer.

På udgiftssiden er der bl.a. væsentligt øgede udgifter til rentestøtte til boliglån som følge af stigende renteniveau, øget udlånsmasse og længere afdragstid. Der ydes i henhold til gældende lovgivning et tilskud på 40 pct. af renteudgifter på lån til egen bolig, dog maksimalt af 120.000 kr. i årlige renteudgifter. Landsstyremand Karsten Hansen har udtalt, at landsstyret vil se på mulighederne for at begrænse mulighederne for rentestøtte yderligere.

Udgifter til det nye landsstyreområde for udenrigsanliggender

En ny udgiftspost er det nyoprettede landsstyreområde for udenrigsanliggender, der omfatter Udenrigstjenesten, Nordisk samarbejde, Internationalt samarbejde, Udviklingssamarbejde og nødhjælp foruden Globalisering. Landsstyreområdet vil ifølge finanslovsforslaget have udgifter i 2008 på knap 23,5 mio. kr. Udgifterne til landsstyreområdet forventes at stige til 27,5 mio. kr. i 2009, hvor der efter planen skal oprettes et færøsk repræsentationskontor i New York, der – ifølge finanslovsforslagets bemærkninger - bl.a. skal repræsentere Færøerne i FN. Repræsentationen skal derudover tage sig af politiske, økonomiske og kulturelle tiltag i USA og Canada, og endvidere knytte forbindelser til medlemslandenes repræsentationer i FN. På lidt længere sigt er det også planen at oprette en færøsk repræsentation i Moskva.

Landsstyremanden for udenrigsanliggender, Høgni Hoydal, er i forbindelse med fremsættelsen af finanslovsforslaget blevet spurgt, om det nu også er fornuftigt at lægge så store planer på udenrigsområdet, når nu sygehusvæsenet skriger på penge. Hertil svarer Høgni Hoydal, at internationalt samarbejde er nødvendigt for velfærden i fremtiden og nøglen til udvikling af erhvervslivet, uddannelser, sundhedsvæsenet og selve det politiske system. I den forbindelse påpegede Høgni Hoydal, at hvis Færøerne skulle bruge forholdsvis lige så mange penge på udenrigsanliggender, som Danmark og Island på ca. 1 pct. af BNP, så skulle Færøerne bruge et sted imellem 120 og 150 mio. kr.

Jurastudie oprettes på Færøernes Universitet

Med finanslovsforslaget afsættes der midler til en ny jurauddannelse på Færøernes Universitet (Fróðskaparsetur Føroya). Universitetet har opslået både en lektor- og en adjunktstilling, som vil blive besat under forudsætning af, at der opnås den nødvendige bevilling. Lektoren og adjunkten skal, udover at tilbyde et grundkursus i jura, forberede og tilrettelægge en kommende masteruddannelse i jura og fremme forskning i jura. Med tiden skal lektoren skabe muligheder for at tilknytte Ph.d.-studerende i jura til universitetet.

Lagmanden mener, at landsstyret skal til eksamen i forbindelse med finansloven for 2009

I forbindelse med 1. behandlingen af finanslovsforslaget for 2008 redegjorde lagmanden for, at det efter hans opfattelse vil blive meget vanskeligt for landsstyret at blive enige om, hvorledes finansloven for 2009 skal se ud. Landsstyret har med tidsplanen for finanslovsforslaget 2008 ikke haft tid til at sætte sit politiske fingeraftryk på ret meget, men hvis landsstyret skal leve op til koalitionsgrundlaget og gennemføre de nødvendige strukturelle ændringer og løse de store problemer, som landsstyret har sat sig for ifølge koalitionsgrundlaget, så må politikerne vise den nødvendige styrke og vilje til at gennemføre reformer. Det kan ifølge lagmanden blive meget vanskeligt i en tid, hvor de økonomiske udsigter for 2009 ikke er de mest optimistiske pga. stigende oliepriser, øgede priser på madvarer og faldende fiskepriser.

Færøernes Landsbank forudser mindre økonomisk vækst i 2008

Færøernes Landsbank vurderer ifølge en nylig offentliggjort økonomisk redegørelse, at den økonomiske vækst i 2008 vil blive mindre end i 2007. Landsbanken forventer en nominel vækst i BNP på 4,7 pct. i 2008, hvor den nominelle vækst i BNP hvert af de to foregående år har været på 9,3 pct.

Den økonomiske fremgang de seneste 2-3 år har først og fremmest været baseret på den indenlandske efterspørgsel. Bedre finansieringsmuligheder på det finansielle marked og skattelettelser har stimuleret den private efterspørgsel og investeringerne, hvilket især har påvirket aktiviteten i tjenesteerhvervene og byggesektoren. Både landet og kommunerne har samtidig øget deres forbrug væsentligt og har således bidraget til den økonomiske vækst.

På udbudssiden har der været visse problemer. Der har især været problemer med tilførsel af råvarer til fiskeindustrien, hvilket har haft en nedadgående effekt på værdien af eksporten. Til gengæld har fiskeopdræts erhvervet haft en stor produktionsfremgang og er inde i en positiv udvikling. Presset på arbejdsmarkedet har været stort, især indenfor fiskerierhvervet og bygge- og anlægssektoren. Indenfor disse erhverv har det været vanskeligt at tiltrække den nødvendige arbejdskraft, og produktionen er derfor blevet mindre, end den ellers kunne have været.

Hvad angår fremtidsudsigterne for den færøske økonomi, vurderer Landsbanken, at finanskrisen og de økonomiske udsigter for verdensøkonomien gør det vanskeligere end normalt at vurdere.. Økonomien i 2008 kan nok ses som en fortsættelse af den seneste udvikling, da bl.a. pengeinstitutterne er forpligtet af allerede givne tilsagn om finansiering, men på lidt længere sigt vil man nok se en vis tilbageholdenhed, hvad angår lånoptagning og investeringer, fra både erhvervslivet og husholdningerne.

Landsbanken vurderer, at den offentlige sektor vil have en stimulerende effekt på økonomien i 2008 med øgede driftsudgifter og skattelettelser. På lidt længere sigt vurderer Landsbanken, at det vil være tvivlsomt, om det vil være muligt at opnå balance eller overskud på de offentlige finanser med det nuværende skattetryk og de kendte krav til udgifter i fremtiden. Det er således tvivlsomt, om det offentlige har råd til at være lokomotiv for økonomien, som det har været tilfældet siden 2003.

Hele den økonomiske redegørelse findes på både færøsk og engelsk på Landsbankens hjemmeside:
<http://www.landsbank.fo>

Faroe Seafood behov for kapitaltilførsel og dele af fiskerflåden har problemer med de høje oliepriser

Faroe Seafood, der er en af Færøernes største arbejdspladser med 7 fiskefabrikker, 9 fiskerskibe og knap 700 ansatte rundt omkring på øerne, har ifølge Dimmalætting den 17. april 2008 store likviditetsproblemer og behov for væsentlig kapitaltilførsel. Selskabet har i perioden 2004-2007 haft et samlet underskud på over 51 mio. kr.

Meinhard Jacobsen, direktør for Faroe Seafood, siger, at problemet er opstået i forbindelse med, at islandske Kaupthing Bank ved årsskiftet stoppede sin virksomhed på Færøerne. Der forhandles nu mellem Eik Bank og Kaupthing Bank om, at Eik Bank skal overtage finansieringen af Faroe Seafoods aktiviteter

Formanden for Rederiforeningen, Viberg Sørensen, fortæller den 29. april 2008 til avisen Sosialurin, at det i øjeblikket ser temmelig dystert ud for fiskerflåden. Den høje oliepris og faldende fiskepriser medfører, at det er vanskeligt at få en rentabel drift og mange skibe er allerede i store problemer, især de energikrævende trawlere. Med udsigt til endnu højere oliepriser kan situationen hurtigt blive meget alvorlig for fiskerflåden. Ifølge Viberg Sørensen vil det hjælpe, hvis politikerne vil tillade fiskeskibene at afregne en større del af deres fangst i udlandet. Ifølge den gældende lovgivning er det kun tilladt at sælge 25 pct. af fangsten direkte ud af landet (resten skal sælges via færøsk fiskeauktion), hvilket hindrer fiskeskibene i at få den bedst mulige pris for varen. Problemet er især aktuelt nu, hvor fiskerierhvervet på Færøerne har problemer med likviditeten og er tilbageholdende med at byde på råvarerne.

Overtagelse af finanstillsynet

I den foregående indberetning redegjorde jeg for debatten omkring landsstyrets planer om overtagelse af finanstillsynet, hvor der bl.a. blev refereret til det islandske finanstillsyn med 50 ansatte, som et eksempel på hvor stor en opgave det vil være at drive et færøsk finanstillsyn.

Avisen Dimmalætting havde den 4. april 2008 en artikel baseret på en samtale med den islandske økonom Gunnar Haraldsson, der er leder af det økonomiske institut på universitetet i Reykjavik. Gunnar Haraldsson har tidligere været medlem af Økonomiske Råd i Island og økonomisk rådgiver for den islandske statsminister.

Gunnar Haraldsson tror ikke på, at et færøsk finanstillsyn vil være meget forskellig fra et dansk finanstillsyn, da lovgrundlaget uden tvivl vil være det samme. Han tror til gengæld, at det brændende spørgsmål vil være, om man kan finde personer nok med de rette kvalifikationer til at bemande et færøsk finanstillsyn. Han nævner i den forbindelse, at det islandske finanstillsyn har 50 ansatte, hvoraf de fleste er jurister, og at det har været vanskeligt at besætte stillingerne med personer, der har de nødvendige kvalifikationer. Han er overbevist om, at problemet vil blive det samme på Færøerne. Han er desuden overbevist om, at det vil blive væsentlig dyrere for de færøske banker at låne penge til deres aktiviteter, hvis de kommer under et færøsk finanstillsyn i stedet for et dansk finanstillsyn.

Den islandske økonom er godt klar over, at spørgsmålet om et færøsk finanstillsyn er et meget følelsesmæssigt emne hos de færøske politikere. Han siger til avisen, at han tror, at de fleste færin-

ger, som lytter til sit hjerte, vil mene, at Færøerne bør have sit eget finanstilsyn, mens de som bruger hovedet kan se, at det vil være bedst at fortsætte under et dansk finanstilsyn. I den forbindelse henviser han til, at det internationale finansielle marked ikke har den store tillid til den finansielle sektor i Island, da Island anses for at være et for lille samfund til at styre sin egen økonomi og finansielle sektor.

Det fælleskommunale elselskab SEV investerer 1,6 mia. kr. over de næste 10 år

Det fælleskommunale elselskab SEV har fremlagt en investeringsplan for de kommende 10 år. Over de næste 10 år afsættes 1,6 mia. kr., hvoraf 800 mio. kr. afsættes til udbygningen af vandkraft og 81 mio. kr. til udbygning af vindkraft. Det er SEV's hensigt at øge produktionen af vedvarende energi fra de nuværende 45 pct. til 55 pct. af el-produktionen. Vandkraften tegner sig i øjeblikket for ca. 39 pct. af den samlede el-produktion og vindkraften knap 6 pct.

Kommunesammenlægninger

Klaksvik Kommune og Svinoy Kommune underskrev den 15. april 2008 en aftale om sammenlægning med virkning fra 1. januar 2009, men de to kommuner samarbejder allerede nu på mange områder. Tidligere har Leirvík Kommune og Gøta Kommune besluttet at lægge sig sammen. Det nuværende antal kommuner reduceres med de to ovennævnte sammenlægninger fra 34 til 32 kommuner. I 2001 var der til sammenlægning 48 kommuner på Færøerne.

Der er endvidere indledt forhandlinger mellem Klaksvík Kommune og Hvannasunds Kommune om sammenlægning. Ifølge borgmesteren for Klaksvík Kommune er målet en sammenlægning i 2009.

De senere års kommunesammenlægninger er sket ad frivillighedens vej. Den dominerende holdning har hidtil været, at landsmyndighederne med tiden skal lægge flere opgaver ud til kommunerne, hvorved samarbejde eller sammenlægning med andre kommuner bliver nødvendig for at løse opgaverne. Flere er dog af den opfattelse, at det går for langsomt både i forhold at lægge opgaver ud og i forhold til kommunesammenlægningerne. Der er som følge heraf opstået en debat omkring, hvorvidt der bør lovgives om tvungen sammenlægning af kommunerne, så de kommunale enheder kan få en meningsfuld rolle i fremtiden. Færøernes Økonomiske Råd præsenterede den 10. april 2008 en temarapport med et forslag til en interkommunal indkomstudligning. I rapporten anfører Rådet bl.a., at kommunernes ringe størrelse stiller sig i vejen for en hensigtsmæssig arbejdsdeling mellem land og kommuner. De fleste kommuner har simpelthen ikke ressourcer til at påtage sig sædvanlige kommunale opgaver i et relevant omfang. Det er Rådets opfattelse, at der er brug for en kommunalreform baseret på lovgivning, som bør resultere i 4-7 kommuner. En eventuel kommunalreform skal ifølge Rådet ledsages af en interkommunal indkomstudligningsordning i erkendelse af, at kommunerne på Færøerne har vidt forskellige økonomiske forudsætninger.

Ny prøveboring efter olie med negativt resultat

I oktober 2007 påbegyndte BP med deltagelse af Shell og Anadarko en prøveboring ved Færøerne. Prøveboringen fandt sted 60 sømil sydøst for Færøerne tæt på britisk sokkelområde i et område med et tykt lag basalt, som vanskeliggjorde boringen. Den 4. april 2008 blev det meddelt, at boringen var blevet afsluttet, uden der var fundet spor af kulbrinter. Boringen blev afsluttet 3.351 meter under havoverfladen. Oprindeligt skulle der være boret ned til 4.750 meter, men dårligt vejr i Nordatlanten og problemer med tykkere basaltplader end forventet betød, at man stoppede før planlagt. Da

der fortsat er håb om, at der er kulbrinteforekomster længere nede, blev brønden lukket på en sådan måde, at man eventuelt senere kan genoptage boringen. Det forlyder, at prøveboringen, der har været den dyreste af de hidtil 5 prøveboringer på færøsk område, har kostet olieselskaberne tæt på 500 mio. kr.

Landsstyremedlemmer tilbageholdende med at udlevere oplysninger om ægtefællernes økonomiske forhold m.v.

I forlængelse af sagen omkring landsstyremedlem Tórbjörn Jacobsens økonomiske forhold, jf. Indberetning nr. 2/2008, anmodede lagmanden landsstyremedlemmerne om at afgive oplysninger om bl.a. aktiebesiddelser, bestyrelsesposter og medlemskab af foreninger, med henblik på at offentliggøre oplysningerne, herunder også oplysningerne for så vidt angår landsstyremedlemmernes ægtefæller.

Dimmalætting har den 6. maj 2008 spurgt landsstyremedlemmerne om deres holdning til at afgive oplysningerne. Landsstyremedlemmerne har umiddelbart ikke problemer med at afgive oplysninger om deres egne forhold, men flere anser det for upassende, at de skal oplyse om ægtefællens forhold. Landsstyremedlem for erhvervsanliggender, Bjørt Samuelsen fra Republikanerne, nægter kategorisk at oplyse noget om sin ægtefælles økonomiske forhold, og hun har ikke tænkt sig at spørge ham, om han selv vil aflevere de ønskede oplysninger. Landsstyremedlemmet for justitsanliggender, Helena Dam á Neystabø fra Socialdemokratiet, går ud fra, at hun vil offentliggøre oplysningerne om sin ægtefælles økonomiske forhold m.v., men finder det temmelig problematisk, da han ikke har valgt at blive en offentlig person. Helena Dam á Neystabø betegner lagmandens anmodning som frivillig tvang.

Ny markedsføringslov vedtaget med bestemmelse om, at reklamer rettet mod færøske brugere skal være på færøsk

Lagtinget vedtog den 24. april 2008 en markedsføringslov med ikrafttræden den 1. maj 2008. Der har hidtil ikke været nogen lov på Færøerne, som regulerer markedsføring. Den nye lov har ifølge lovforslagets bemærkninger udgangspunkt i den danske markedsføringslov fra 2005 tilpasset færøske forhold. I forbindelse med den nye markedsføringslov oprettes en forbrugerombudsmandsinstitution.

Under udvalgsbehandlingen mellem 1. og 2. behandling af lovforslaget kom landsstyremedlemmet for erhvervsanliggender, Bjørt Samuelsen fra Republikanerne, med et forslag til en ændring af lovforslaget. Ifølge ændringsforslaget skal alle reklamer og reklametiltag, der er rettet direkte mod brugere på Færøerne, være på færøsk. Forslaget er baseret på en tidligere anbefaling fra det færøske sprognævn, der af hensyn til fastholdelsen og udviklingen af det færøske sprog finder det uheldigt, at mange af de husstandsomdelte reklamer er på et andet sprog end færøsk, især på dansk. Lovforslaget inkl. ændringsforslaget blev endelig vedtaget med 25 stemmer for, 4 stemte blankt og ingen stemte imod.

Der er ikke i lovforslaget foretaget en nærmere afgrænsning af, hvilke udgivelser og tiltag, der er omfattet af bestemmelsen. Der er i stedet indføjet en bemyndigelsesbestemmelse, der giver landsstyremedlemmet for erhvervsanliggender bemyndigelse til at udfærdige nærmere regler herom.

Nordens Hus på Færøerne 25 år

Den 8. maj 2008 var det 25 år siden, at Nordens Hus på Færøerne blev taget i brug. Dagen fejres den 9. maj 2008 med en stor gallaforestilling, der transmitteres direkte i færøsk TV. Tidligere på dagen tages en ny tilbygning til Nordens Hus i brug. Den nye tilbygning indeholder 2 nye sale, hvor der er plads til henholdsvis 200 og 60 personer, samt 2 mødelokaler med plads til hver 10 personer.

Nordens Hus med den nye tilbygning nederst til venstre

Med venlig hilsen

Dan M. Knudsen